

D'an 3 a viz Eost

- Kounidigezh Kavidigezh Sant Stefan, Diagon Kentañ ha Merzher Kentañ. D'an 18 a viz Kerzu 414 en em ziskouezas sant Gamaliel d'ar manac'h anvet Migez evit diskuliañ dezhañ lec'h e sebeliadur e Cafargamala (hiziv Kfar-Gamala e Palestina). Migez a yeas da gaout ar beleg Lukian a reas kleuzañ d'ar Gwener 3 a viz Eost 415. Kavet e voe relegoù sant Gamaliel hag e-kichen re sant Abibon e vab, hag ivez re sant Stefan ha sant Nigoudem. Patrom iliz-veur Sant-Brieg eo Stefan hag eno e vez lidet ent-kanmoedek kavidigezh korf ar protomerzher.
- War-dro 49, distro da Zoue ene sant Gamaliel, diskibl an Arloz. Doazhour eus al Lezenn ha Farizian, e voe kelenner Saoul (kv. Ob. 22,3) a zeuio da vezañ Paol ur wezh gonezet d'ar C'hrist, hag hervez lod, e voe kelenner Barnabaz ha Stefan ivez. Difenn a reas Pêr dirak ar Sanhedrin (kv. Ob 5,34). Badezet e vije bet gant an Ebistel Pêr ha Yann a-gevret gant e eil vab Abdias (Habib pe Abibon), lesanvet Diboan e Breizh, ha Nigoudem a oa diskibl da Jezuz dre guzh. E Breizh e vezer boaz d'o gwelout o zri e derc'hennadurioù ar Sebeliadur. Gamaliel en dije sebeliet korf sant Stefan ar Proto-Merzher en e zomani e Cafargamala (hiziv Kfar-Gamala e Palestina) hag ivez hini Nigoudem a oa bet, eñ ivez, heskinet gant ar Yuzevion. D'e dro e voe sebeliet Gamaliel eno, e-kichen e vad Abdias (Habib pe Abibon).
- Er Iañ kantved, sant Nigoudem, diskibl an Arloz. Farizian, un den a bouez anezhañ a oa deuet da atersañ Jezuz diouzh an noz evit bezañ kelennet gantañ. Gant sant Jozef Arimatea e vije deuet da avielañ e Breizh-Veur hag en dije diazezet Avallon.
- E 437, sant Dalmas, abad e Kêrgustentin. Ofiser e oa e servij Teodoz, impalaer Kêrgustentin, pa zivizas gant asant e wreg mont da vanac'h gant unan eus e vibion sant Faost, e manati e dad speredel sant Isaac. Edo o vevañ eno abaoe 48 bloaz pa'z eas er maez eus ar sklotur gant e genvreudeur evit kemer perzh e senez-meur Efezos e 431, o sevel a-du gant an eskibion reizhvriek a-enep da Nestorius arc'heskob Kêrgustentin.
- En Iwerzhon, er Vvet kantved, santez Trea, maouez santel a savas un iliz.
- En Iwerzhon, er VIvet kantved, sant Dervill pe Dervel, abad.
- En Iwerzhon, er VIvet kantved, sant Da (Iw. Daigh), mab Cairill, eskob Inis Caoimh, diskibl Ciarán Clúain Mhic Nóis ha keneil sant Koulmkell.

D'ar 4 a viz Eost

- Er Iañ kantved, sant Aristark eus Tesalonikêia, diskibl sant Paol hag e geneil feal e-doug e veajoù hag er c'harc'har e Roma.
- Er Iañ kantved, santez Perpetua, uheliadez eus Roma bet badezet gant sant Pêr. Degas a reas d'ar feiz he mab sant Nazer hag he gwaz Africanus. Sebeliañ a reas meur a verzher.
- E 258, ar sent Justin ha Crescentius, merzheriet o-daou e Roma.
- E 1859, e Ars en eskobiezh Belley e Bro-C'hall, sant Yann-Vari Vianney, beleg, paeron ar bersoned. A-hed ouzhpenn daou ugent bloaz e Ars e pleustras e waziadezh en un doare marzhus dre lidadenn an oferenn santel, ar brezegerezh, ar bedenn diastal, ar binijenn. Bemdez e katekize ar vugale hag an oadourion, e tegemere an dud a zeue da c'houell sakramant ar binijenn, o tremen peurliesañ ouzhpenn dek eurvez bemdez er gador kofez.
- En Iwerzhon, er VIIvet kantved, sant Luan, abad, diskibl sant Komgall.

D'ar 5 a viz Eost

- Dedi brientiliz Santez Mari Veur Roma bet savet war an Eskilin gant ar pab Sikst III, iliz kentañ ar C'Hornôg dediet d'ar Werc'hez Vari Mamm Doue, nebeudik goude Gousenez Efezos e 431. Anvet eo ivez ar gouel-mañ "Itron-Varia an Erc'h", en eñvor da vurzhud an erc'h kouezhet e miz Eost e Roma o tresañ dres al lec'h a vefe hini iliz an Itron-Varia.

- E 642, merzherenti sant Oswald, roue Norzumbria. Mab Ethelfrid e voe harluet da Vro-Skos hag eno badezet gant menec'h enez Iona. Diwar e c'houlenn e teuas sant Aezan da sevel manati Lindisfarn. Lazhet e voe gant paganed e kad Masserfeth.
- E 751, sant Avel (Abel), Iwerzhonad, abostolour Hannonia (Gl. Hainaut), manac'h e Lobbes, ar-c'heskob *Durocortor* (Reims).
- E 862, sant Teodorig pe Tieri, eskob Arraz ha Cambrai e-pad ouzhpenn tregont bloaz e voe unan eus eskibion veur e amzer.
- En Iwerzhon, santez Duinseach, maouez santel.
- En Iwerzhon, e 1017, sant Gormgal, abad e bro Gaillimh (Galway) war aod kornogel an enezenn.
- E Breizh, d'ar 5 a viz Eost 1620, distro da Zoue ene Mamm Yoanna an Avielour, d'he 46 bloaz, leanez karmeziadez e manati Nazared e Gwened, c'hoar an Tad Visant Huby, genidik eus an Henbont. Goude ur vuhez santel ha skouerius-meurbet ne zegemeras, e-doug tri mizvezh diwezhañ he buhez war an douar, boued ebet estreget an ostiv santel bep eil devezh.

D'ar 6 a viz Eost

- Gouel Treuzneuziadur an Arloz o lidañ an deiz ma erzerc'has ar C'Hrist, mab karet an Tad, war ar Menez Tabor dirak Pêr, Jakez ha Yann e glod e bezañs Moizez hag Elia o tegas testeni al Lezenn hag ar Brofeded.
- E 304, e Compuntum hiziv Alcala de Hénarès e Bro-Spagn, merzherenti ar sent Just ha Pastor, patromed kêrioù Alacal ha Madrid. Ne oant nemet bugale p'en em ginnigjont int o-unan d'ar verzherenti.
- E 523, e Roma, dsitro da Zoue ene sant Hormisdaz, pab. Hag eñ un den a beoc'h e teuas a-benn da c'hounid er Reter dibenn disrann Akas hag er C'Hornôg e vefe doujet an Iliz gant ar pobloù nevez degouezhet dezhi.
- En Iwerzhon, er VIIvet kantved, sant Cronan, abad e bro Dulenn.

D'ar 7 a viz Eost

- War-dro ar bloaz 64, da vare heskinadeg Neron, merzherenti santez Klaodia, gwreg sant Pudens. Hervez hengounioù Breizh-Veur e c'hellfe bezañ merc'h an impalaer Klaoda ha Plautia, ha bezañ bet advabet gant Karatakos. Dimezet gant ar senedour Pudens e tegemerjont sant Pêr ha sant Paol en o falez a voe anvet Hospitium Apostolorum pe Palatium Britannicum. War a hañval e voe merzheriet gant he gwaz da vare heskinadeg Neron, evel ivez o merc'hed santez Prased ha santez Pudensiana, hag o mab sant Novatus tra ma voe e vreur sant Timozeos kiminiad e Breizh-Veur.
- E 258, e Roma, merzherenti sant Sikst II, pab, hag e geneiled. Edo o lidañ ar c'hevrioù santel e bered Sant-Kalist, d'ar 6 a viz Eost, pa voe harzet da heul gourc'hemenn an impalaer Valerianus ha dibennet war an taol gant pevar ziagon, Genver, Visant, Magn ha Stefan. D'an hevelep deiz e voe drouklazhet daou ziagon all, ar sent Agapit ha Felisisim, e bered Pretekstad. Ar seizhvet diagon, Loarañs, a voe andishet d'an 10 a viz Eost.
- E 304, en *Augsburg* e Suevia, merzherenti santez Afra, merc'h santez Hilaria. Gouestlet da Wener gant he mamm ha tonket neuze da vezañ gast e veve en he aes pa voe gonezet d'ar feiz ha merzheriet kent resev ar vadeziant.
- War-dro 362, merzherenti sant Donat, eskob Arezzo e Toscana. Ganet en un tiegezh uhelidi roman e voe dibennet da vare heskinadeg Juluan an Dianzavour ma oa bet e gendiskibl en e yaouankiz. Kavet e vez e deiziataer Sant-Gall en IX vet kantved.
- War-dro 420, sant Viktris, eskob Rouen, mignon da sant Varzhin, meulet gant Sulpis Sever ha Paolin Nola. Soudard da vare Juluan an Dianzavour e tiwaskas poanioù e-leizh. Kiminiad e Bro-Artez ha Bro-Flañdrez e c'hounezas ar vMorined hag ar Nerviened d'ar feiz.
- War-dro 660, sant Donat (Duned), eskob Besançon, mab Waldelen, dug Burgondia ha Flavia,

filhor sant Koulman Veur, manac'h e Luxovium. Diazezour manati manac'hezed Sant-Paol e *Vesontio* (Besançon) e voe ma skrivas evito ur reolenn tennet eus erverkoù ar sent Benead, Koulman ha Sezer.

- E 1547, e Napoli, sant Gaetan Thiene, beleg diazezour an dTeatined. Mab kont Thiene, ganet e Vicenze e Republik Venezia e teuas da vezañ prelad eus Kuria Roma. Sevel a reas ur gevredigezh liked anvet Oratorio del Divino Amore, "Neved ar Garantez Doueel" gant ar pal da liammañ uhelvennad ar vuhez vanac'h gant servij ar vreudeur. Gant e vignon Giovanni Pietro Caraffa, hag a voe pab goude-se dindan anv Paol IV, e tiazezas ur gevredigezh kloer reoliek dezho da bal ren buhez an Ebestel. Anvet e voent an dTeatined diwar anv kêr Chieti, Theate e latin, ma voe Carafa an eskob anezhi.

- E 1638, e Gondar en Etiopia, merzherenti ar wenvidion Kasian a Naoned hag Agatañj a Vendôme (François Nourry), beleion gabusin, kiminiaded. Ganet eo Gonzalve Vaz Lopez-Netto en un tiegezh marc'hadourion a orin a Vro-Bortugal staliet e Naoned. Gwiskañ a reas sae ar Gapusined en Anjev hag e echuas e studioù a brederouriezh hag a zoueoniezh e Roazhon lec'h m'en em vrudas oc'h ober war-dro al lovridi. Kaset e voe da vro Siria, Egipt hag Etiopia lec'h ma voe merzheriet e geneil an tad Agatañj, war urzh ar roue : krouget gant o c'hordenn manac'h ha labezet.

D'an 8 a viz Eost

- E 304, e Roma, merzherenti sant Siriag. Hag eñ prefed an impalaeriezh e Toscana, e voe gonezet d'ar feiz hag e roas e vadoù d'ar beorion. Urzhiet e voe gant ar pab Marsellin. Karc'hariet war urzh Diocletianus gant e vignoned Largus ha Smaragus e voe dieubet dre ma skarzhas un diaoul eus merc'h hemañ. Galvet e voe ivez da hec'holiañ merc'h roue Persia hogen o tistreiñ da Roma e voe harzhet an tri c'heneil war urzh Maximianus, jahinet kriz ha dibennet en diwezh.

- E 608, distro da Zoue ene sant Mommol, abad Fleury war ribl al Liger a dreuzkasas gant kalz azaouez relegoù sant Benead eus Monte-Casino d'e abati.

- D'ar 6 aviz Eost 1221, e Bologna, ganedigezh en neñvoù sant Dominig, beleg diazezour. Ganet eo Dominig e rannvro Burgos e Bro-Spagn e 1170, hag e wiskas sae chalonied reoliek Osma. Bez' e voe gwazier uvel ar prezegerezh er broioù trubuilhet gant disivoud an Albiz hag eñ o vevañ er baourentez hag er bedenn diastal. Bodañ a reas un nebeut maouezed e Prouilh dindan ur reolenn a vuhez ha da c'houde e tiazezas e Tolosa Urzh ar Brezegennerion -anvet diwezhatoc'h Dominigaded-, hag int leaned galvet da vevañ diouzh doare an Ebestel, o kestal, o plediñ d' o nesañ dre ar bedenn, ar studi ha gwazerezh ar Gomz.

- E Kernev-Veur, sant Elid, eskob.

- En Iwerzhon: sant Bevan (Iw. Beóan), eskob; santez Daerez (Iw. Daire), maouez santel; ha santez Curcach (a vefe Korgeg e brezhoneg), gwerc'hez.

D'an 9 a viz Eost

- E 258, e Roma, merzherenti sant Romanus. Hag eñ soudard, e voe lakaet da wardour sant Laorañs a oa karc'hariet. Gwelout a reas un ael deuet da frealziñ an diagon santel hag e voe gonezet d'ar feiz. Badezet gantañ, e voe diskuliet gant e geneiled, kondaonet da vezañ torret e izili a daolioù bazh ha dibennet dirak ar Porta Salaria.

- D'an 9 Eost 1942, en Auschwitz, santez Tereza-Benedikt ar Groaz, Edit Stein eus e anv plac'h, karmeziadez ha merzherez, diskleriet kenbatromez Europa e 1999. Ganet ha desavet er yuzevegezh e Beslau en Alamagn e studias ar brederouriezh hag e voe kelennerez. Gonezet d'ar C'Hrist e c'houlennas ar vadeziant hag ez eas da garmezidez da gentañ e Kolun ha da c'houde e Bro Holland evit tec'hout rak ar renad nazi. Hogen e voe harzhet eno ha kaset d'ar c'hampoù-tolpañ.

- E Breizh, sant Herle, diagon ha merzher, patrom Ploare e Kernev.

- En Iwerzhon, er VIvet kantved, sant Felim, eskob Cill-Mór, diskibl sant Koulmkell.

- En Iwerzhon, er VIIvet kantved, sant Nathi (Nathy), abad hag eskob Achonery. Lesanvet Cruimthir eleze "ar beleg", ez eo ganet e Sligo en Iwerzhon. Diskibl sant Finian Clúain Ioráird e voe eskobet gantañ hag e tiazezas ur manati. Paeron eskobiezh Achonery ez eo.
- E Breizh, er XVIIvet kantved, an Tad Mikael a Sant-Maloù, kabusin.
- D'an 9 a viz Eost 1641, distro da Zoue ene Mamm Marc'harid eus santez Agata, d'he 38 bloaz, leanez karmeziadez e manati Nazared e Gwened, c'hoar d'an Tad Visant Huby, genidik eus an Henbont. Reiñ a reas skouerioù uhel a binijenn, a sentidigezh, a reoliadur, a guñvder hag a habaskted.

